

20.01.2022

POL-2022-7037

Sisäministeriön pelastusosasto

Poliisihallituksen lausunto hätäkeskustoiminnasta annetun lain säännösluonnoksista

Sisällys

1 Lausuntopyyntö	1
2 Poliisihallituksen lausunto	2
2.1 2 §. Määritelmät	2
2.2 4 §. Hätäkeskuslaitoksen tehtävät	4
2.3 5 §. Hätäkeskuslaitoksen virka-alue ja yksiköt	4
2.4 12 §. Päivystystehtävää suorittavan henkilöstön tehtävät	5
2.5 16 a §. Rekisterinpitäjät ja vastuunjako	6
2.6 17 §. Hätäkeskustietojärjestelmään talletettavat tiedot	8
2.7 18 §. Henkilötietojen poistaminen hätäkeskustietojärjestelmästä	8
2.8 19 §. Hätäkeskuslaitoksen tiedonsaantioikeus	9
2.9 20 §. Tiedonsaantioikeus hätäkeskustietojärjestelmästä	9
2.10 21 §. Tietojen luovuttaminen hätäkeskustietojärjestelmästä	10
2.11 22 §. Henkilötietojen käsittely muuhun kuin niiden alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen	11
2.12 24 §. Lokirekisteri	12
2.13 26 §. Hälyttäminen	12

1 Lausuntopyyntö

Sisäministeriön asetti hätäkeskustoiminnasta annetun lain (692/2010) uudistamishankkeen 15.12.2020. Hankkeen toimikausi on alkanut 1.1.2021 ja se päättyy 31.10.2022.

Hankkeessa on ollut tarkoitus valmistella tarvittavat säädösmuutokset hätäkeskustoiminnasta annettuun lakiin. Hankkeen tavoitteena on arvioida mm. hätäkeskustoiminnasta annetun lain suhdetta kansallisen ja EU:n tietosuojasääntelyn vaatimuksiin, hätäkeskustietojärjestelmää käyttävien viranomaisten tehtävien ja toimivaltuuksien tarpeenmukaista kokonaisuutta ja keskinäistä vastuunjakoa sekä hätäkeskustietojärjestelmän käyttämiseen, rekisterin ylläpitoon sekä vastuunjakoihin liittyviä muutostarpeita.

Poliisihallitukselta on pyydetty lausuntoa hankkeessa valmistelluista säännösluonnoksista. Lausuntoa on pyydetty viimeistään 20.1.2022.

2 Poliisihallituksen lausunto

2.1 2 §. Määritelmät

Hätäkeskustoiminnan määritelmä

Hätäkeskustoiminnalla tarkoitetaan muun muassa hätäkeskuspalveluja ja poliisin välittömiä toimenpiteitä edellyttävien tehtävien hoitamista yhteistyössä Hätäkeskuslaitoksen kanssa. Säännöskohtaisten perusteluiden luonnosten mukaan määritelmä vastaisi nykytilaa siitä, mitä hätäkeskustoiminta käytännössä on.

Määritelmästä saa vaikutelman, että Hätäkeskuslaitos voisi osallistua toimivaltaisen viranomaisen tehtävien hoitamiseen yhteistyössä viranomaisen kanssa. Tämä ei voi kuulua Hätäkeskuslaitoksen tehtäviin eikä osaksi operatiivista toimintaa, vaan se tulisi rajautua hätäkeskuspalveluihin ja siihen välittömästi liittyviin tukipalveluihin. Hätäkeskuslaitos ei hoida hätäkeskuspalveluihin liittyviä poliisin ja muiden viranomaisten tehtäviä yhteistyössä vaan tukee näitä tehtäviä hoitavia viranomaisia tuottamalla hätäkeskuspalveluita ja tukipalveluita.

Kiireelliset tukipalvelut

Kiireellisen tukipalvelun määritelmä supistaa nykyistä kiireellisen tukipalvelun määritelmää. Kiireellisen tukipalvelun rajaaminen koskemaan kiireellistä toimintaa ja välttämätöntä tukemista rajaisi pois hälytystehtävissä *tarvittavat* tukipalvelut. Lähtökohtana tulisi olla se, että hätäkeskuksen välittäessä tehtävän poliisille (tai muulle viranomaiselle), tulee hätäkeskuksen tarjota tehtävään liittyvät tarpeelliset tukipalvelut. Tässä ei tulisi olla merkitystä toiminnan kiireellisyydellä tai tukipalvelun välttämättömyydellä.

Tehtäviin kuuluvista tukipalveluista tulee rajata pois oma-aloitteiset tehtävät. Oma-aloitteisissa tehtävissä hätäkeskuksen tukipalvelu ei ole välttämätön, koska viranomainen voi tuottaa saman palvelun itselleen.

Muut tukipalvelut

Määritelmäsäännösluonnoksen mukaan muilla tukipalveluilla tarkoitettaisiin pelastustoimen, poliisin ja sosiaali- ja terveystoimen viranomaisten ja Rajavartiolaitoksen lakisääteisten tehtävien tukemiseen liittyviä Hätäkeskuslaitoksen toimia, *mikäli viranomainen ei katsoisi toiminnallisista syistä johtuen perustelluksi hoitaa niitä omin toimenpitein ja tukipalvelujen hoitaminen ei aiheuta ilmeistä haittaa hätäkeskuspalvelujen ja kiireellisten tukipalvelujen hoitamiselle.*

Lähtökohtaisesti hälytystehtäviä hoitava viranomainen järjestää muun tukipalvelun itselleen. Esimerkiksi poliisi tuottaa muita tukipalveluita johto- ja tilannekeskuksissa. Viranomainen tukeutuisi hätäkeskukseen silloin, kun se *ei itse pystyisi* tuottamaan tukipalvelua. Tavanomainen esimerkki olisi se, että poliisi on toiminnallisesti sellaisessa tilanteessa, ettei se kesken tehtävän suorittamisen pysty itse hankkimaan tukipalvelua muualta. Tällöin sitä pyydetäisiin hätäkeskukselta.

Poliisihallitus esittää määritelmää muutettavaksi seuraavalla tavalla:

5) *muilla tukipalvelulla* pelastustoimen, poliisin ja sosiaali- ja terveystoimen viranomaisten ja Rajavartiolaitoksen lakisääteisten tehtävien tukemiseen liittyviä Hätäkeskuslaitoksen toimia, *jos viranomainen ei toiminnallisista syistä pysty tuottamaan niitä omin toimenpitein* ja tukipalvelujen hoitaminen ei aiheuta ilmeistä haittaa hätäkeskuspalvelujen ja kiireellisten tukipalvelujen hoitamiselle

Oma-aloitteinen tehtävä

Poliisihallitus esittää oma-aloitteisen tehtävän perusteluun lisättäväksi, että

Poliisi tallentaa poliisitehtävästä oma-aloitteisen tehtävän hätäkeskustietojärjestelmään, koska poliisitehtävään voi usein työturvallisuusriskejä, tehtävästä voi tulla yleisöilmoitus tai oma-aloitteinen tehtävä poistaa poliisipartion määrittelemättömäksi ajaksi pois hälytysvalmiudesta ja hätäkeskuksen käytössä olevista resursseista. Lisäksi oma-aloitteinen tehtävä tulee ilmoittaa ja tallentaa, jos tutkinnalliset syyt tai muut painavat syyt, kuten esimerkiksi poliisin tai poliisin kohdehenkilön oikeusturva, edellyttää tehtävän tallentamista.

Oma-aloitteinen tehtävä voi myös vaikuttaa laajasti muiden hätäkeskustoimintaan osallistuvien viranomaisten toimintaan. Tällainen tehtävä voi olla esimerkiksi valtiotietojärjestelmään liittyvä liikenteenohjaus- ja saattuehtävä, jossa liikenteen pääväyliä on suljettu muulta liikenteeltä. Liikenteen pääväylien sulkeminen vaikuttaisi ensihoitopalvelun sekä pelastuslaitoksen toimintaan.

Oma-aloitteiset tehtävät eivät vaikuta kiireellisten hälytystehtävien hoitamiseen. Poliisiin tulee käydä oma-aloitteisten tehtävien hoitamisesta kaksisuuntaista keskustelua hätäkeskuksen kanssa, jotta hälytystehtävät hoidettaisiin kiireellisyysjärjestyksessä. Tähän on kiinnitetty huomiota myös laillisuusvalvontakäytännössä.

2.2 4 §. Hätäkeskuslaitoksen tehtävät

Hätäkeskuslaitoksen tehtäviin lisättäisiin yleiseen hätänumeroon 112 vastaaminen, joka on jo nyt tosiasiallisesti Hätäkeskuslaitoksen tehtävänä. Tehtävän kirjaaminen lakiin ehdotetaan tehtävän siitä syystä, että esteettömyysdirektiivi edellyttää tiettyjä esteettömyysvaatimuksia nimenomaisesti yleiseen hätänumeroon 112 vastaamisessa.

Jos yleiseen hätänumeroon vastaaminen lisätään Hätäkeskuslaitoksen tehtäviin säätämällä siitä nimenomaisesti, tulisi samalla huomioida, ettei tämä yksiselitteinen tehtävämäärittely rajaa muiden nykyisin käytössä olevien häätäilmoitustapojen käyttöä. Hyvänä esimerkkinä on ajoneuvojen eCall-järjestelmät.

Hätäilmoitusten tekotapaa ei pitäisi rajata tiettyihin teknologisiin ratkaisuihin, vaan määritellä se niin, että se kestäisi hyvin teknistä kehitystä. Nyt valittu tapa voi rajata ilmoituksen tekemisen vain soittamiseen numeroon 112.

2.3 5 §. Hätäkeskuslaitoksen virka-alue ja yksiköt

Luonnostellun 5 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa on todettu, että ”jatkossakaan Hätäkeskuslaitoksella ei olisi toimivaltaa toimia Suomen rajojen ulkopuolella hätäkeskustoiminnan osalta”. Tätä ennen on todettu, että hätäkeskuksissa voitaisiin vastata ulkomailta tuleviin puheluihin ja antaa asiakaspalveluneuvontaa.

Lain soveltamisalan mukaan Hätäkeskuslaitoksen toimintaa, hätäkeskustoimintaa ja hätäkeskuspalveluita ei ole määritelty ulottuvan Suomen lainkäyttöalueen ulkopuolelle. Jo nykyisellään Hätäkeskuslaitos ei voi toimia edes Ahvenanmaalla, kuten 5 §:n 1 momenttiin on luonnosteltu.

Hätäkeskuslaitoksen virka-alue voi muodostua ongelmaksi luonnoksen 5 §:n 3 momentin tehtävässä. Tähän tehtävään lukeutuisi konsulipalvelulain (498/1999) asiakaspalvelutehtäviä, joissa Hätäkeskuslaitos avustaisi ulkoasiainhallintoa. Nämä tehtävät eivät kuitenkaan aina ole vain asiakaspalvelua, vaan ne voivat usein olla käytännössä ja tosiasiasa ulkomaille tuotettua hätäkeskustoimintaa.

Hätäkeskuslaitoksen vastaanottama ja ulkomailta tuleva puheluhan voi koskea kidnappaustilannetta, jossa kidnapattu on Suomen kansalainen ja ilmoituksen myötä Suomessa käynnistyy tarkoituksenmukaiset viranomaistoimet. Tästä syystä voi olla perusteltua harkita sitä, tulisiko tällaisesta toiminnasta säätää tarkemmin laissa.

2.4 12 §. Päivystystehtävää suorittavan henkilöstön tehtävät

Säännösluonnoksessa säädettäisiin Hätäkeskuslaitoksen päivystystehtävää suorittavan henkilön tehtävistä. Ensimmäinen näistä tehtävistä olisi hätäilmoitusten vastaanottaminen.

Säännöksessä ei ole erikseen määritelty sitä, miten ilmoituksia tulisi vastaanottaa. Tällainen teknologianeutraali tehtäväsäännös on viranomaisen toiminnan kannalta joustavin, koska siinä ei sitouduta tietynlaisten ilmoitustapojen tai -teknologioiden käyttöön. Säännös on kuitenkin ongelmallinen luonnostellun 4 §:n 1 momentin 1 kohdan kanssa, jossa Hätäkeskuslaitoksen tehtäväksi on määritelty vastaanaminen 112 numeroon.

Luonnoksen 3 kohdan mukaan päivystystehtävää suorittavan henkilöstön tehtävänä olisi välittää tehtävä ilmoituksessa olevien tietojen perusteella sekä suorittaa siihen liittyvät muut välittömät toimenpiteet. Poliisihallitus esittää, että säännöksen loppuun lisättäisiin, että henkilöstö suorittaisi siihen liittyvät muut välittömät toimenpiteet hätäkeskustoimintaan osallistuvien viranomaisten antamien ohjeiden mukaisesti.

3) välittää tehtävä ilmoituksessa tai tehtävä käytettävissä olevien tietojen perusteella sekä suorittaa siihen liittyvät muut välittömät toimenpiteet **hätäkeskustoimintaan osallistuvien viranomaisten antamien ohjeiden mukaisesti**

Luonnoksen 4 kohdan mukaan päivystystehtävää hoitavan henkilöstön tehtävänä olisi antaa välitettyyn tehtävään liittyen tukipalveluja pelastus-, poliisi- sekä sosiaali- ja terveystoimen viranomaisten ja Rajavartiolaitoksen tehtäviä hoitaville yksiköille tai hälytetyille tahoille sekä muulle viranomaisen ohjeissa mainitulle yksikölle. Säännöksessä ei ole tehty eroa kiireellisten ja muiden tukipalveluiden välillä, vaikka nämä on erikseen määritelty määritelmäsäännöksessä. Tehtäväsäännöksen muotoilu vastaa nykytilaa, jossa päivystystehtävää hoitava henkilö tuottaa viranomaiselle tehtävään liittyvät tukipalvelut.

Luonnoksen 8 kohdan mukaan päivystystehtävää hoitavan henkilöstön tehtävänä olisi yleisen tilannekuvan seuraaminen. Hätäkeskuslaitoksen päivystystehtävää suorittavan henkilöstön tehtävänä ei voi olla yleinen eikä myöskään erityinen tilannekuvan seuraaminen. Tämä ei voi kuulua yksittäiselle virkamiehelle. Nykyinen muotoilu tarkoittaisi myös sitä, että ihan jokaisen

päivystäjän tehtävänä olisi seurata tilannekuvaa, olipa hän mukana Hätäkeskuslaitoksen operatiivisessa toiminnassa tai ei.

Tämä tehtävä voisi kuulua korkeintaan Hätäkeskuslaitokselle, mutta tällöinkin hyvin yleisellä tasolla. Tässä tarkoitettu yleinen taso tarkoittaisi yleiseen hätänumeroon tulleita puhelumääriä, valtakunnan tehtävämääriä ja laitoksen resursseja sekä sitä, miten Hätäkeskuslaitos pystyy vallitsevissa tilanteissa hoitamaan omat tehtävänsä. Yleinen taso ei voi tarkoittaa tehtävätietojen katselua eikä tehtävätietojen luovuttamista. Se ei voi tarkoittaa yksittäisen viranomaisen tehtävien tilannekuvan seuraamista, koska tämä kuuluu tehtäviä suorittavalle viranomaiselle itselleen.

Poliisi seuraa, ylläpitää ja välittää oman toimialansa tilannekuvaa, koska sitä ei voi tehdä kukaan muu. Vain poliisi voi arvioida sitä, voidaanko poliisin tilannekuvaan liittyviä tietoja luovuttaa ja missä laajuudessa niitä luovutetaan. Hätäkeskuslaitoksen intressi seurata tilannekuvaa ei tästäkään syystä voi ulottua yksittäisten viranomaisten tilannekuviin.

Jos yleisen tilannekuvan seuraaminen haluttaisiin säätää yhdeksi tehtävästä, tulisi se säätää viranomaisen tehtäväksi. Sen luonteva paikka olisi 4 §:ssä. Samalla tulisi esimerkiksi säännösperusteluissa määritellä, mitä tilannekuva Hätäkeskuslaitoksen toiminnassa tarkoittaa huomioiden sen, että Hätäkeskuslaitoksella ei ole muuta roolia hätäilmoitusten perusteella tehtäviä hoitavien viranomaisten toimintaa kuin tuottaa näille hätäkeskuspalveluita ja tukipalveluita.

Tilannekuvan seuraamiseen liittyy myös luonnostellun 12 §:n 3 momentti, jonka mukaan suoritettaessa 1 momentin mukaisia tehtäviä ja toimenpiteitä olisi otettava huomioon asianomaisten viranomaisten Hätäkeskuslaitokselle antamat 14 §:n 2 momentissa tarkoitettut ohjeet. Säännöksen perusteella viranomaisten antamilla ohjeilla on merkitystä päivystystehtävää suorittavien henkilöiden tehtäviin. Jos poliisi määritteli ohjeissaan, ettei poliisin resursseja ja tehtävämääriä saa seurata minkäänlaisen tilannekuvan ylläpitämiseksi, ei yksittäinen päivystystehtävää suorittava henkilö voisi suorittaa tilannekuvan ylläpitämistä koskevaa tehtäväänsä.

2.5 16 a §. Rekisterinpitäjät ja vastuunjako

Säännösluonnoksen 1 momentissa on ehdotettu, että rekisterinpitäjänä 16 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen poliisin *tehtävätietojen* osalta toimisi Poliisihallitus, sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävätietojen osalta sekä pelastustoimen tehtävätietojen osalta hyvinvointialue ja Helsinki ja Rajavartiolaitoksen tehtävätietojen osalta Rajavartiolaitoksen esikunta. Selkeämpää olisi puhua poliisin tiedoista kuin poliisin tehtävätiedoista.

Kaikki järjestelmään tallennettavat tiedot eivät ole poliisin tehtävätietoja. Muita tietoja ovat esimerkiksi poliisin henkilöstöä, ajoneuvoja ja viestiyhteyksiä koskevat tiedot, varotiedot sekä muut poliisin hätäkeskustoimintaan liittyvät tiedot.

Säännösluonnoksen 2 momentin mukaan Hätäkeskuslaitos toimisi rekisterinpitäjänä 16 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen tietojen osalta. Poliisihallitus painottaa, kuten säännöskohtaisiin perusteluihinkin on kirjoitettu, että Hätäkeskuslaitos toimisi rekisterinpitäjänä mainittujen tietojen osalta, jos nämä tiedot eivät liity muun viranomaisen toimintaan ja sitä kautta muun viranomaisen rekistereinpitoon kuuluviin tietoihin. Esimerkiksi ulkoasiainhallintoon liittyvissä asiakaspalvelutehtävissä (esim. ilmoitukset ulkomailla kidnapatuista henkilöistä) voi tulla tietoja, joista käynnistyykin poliisitehtävä. Nämä tiedot kuuluisivat Poliisihallituksen rekisterinpitoon.

Säännöskohtaiset perustelut

Poliisihallitus ehdottaa seuraavaa lisäystä säännöskohtaisiin perusteluihin luonnostelun 16 a §:n 1 momentin perusteluun:

Viranomaisen tehtävätiedoilla tarkoitetaan tietoja, joiden perusteella kyseinen viranomaisen hälytetään hätäilmoituksen johdosta ja ne tiedot tehtävästä, jonka johdosta kyseinen viranomaisen on. **Viranomaisen rekisterinpitoon kuuluvia tehtävätietoja ovat myös ne hätäilmoitukset, joissa tehtävä kuuluu kyseiselle toimialalla, mutta hätäilmoitusta ei toimialan ohjeistuksen mukaan välitetä. Esimerkiksi ilmoitus, joka kuuluu poliisin tehtäviin, mutta ei vaadi akuuttia hälytystarvetta, on poliisille kuuluva tehtävätieto.** Viranomaisen tehtävätietoja ovat kaikki hätäilmoitukset, jotka välitetään kyseiselle viranomaiselle. Hätäkeskustoiminta sisältää hätäkeskuspalvelut eli hätäilmoitusten vastaanottamista ja arviointia sekä hätäilmoituksen tai tehtävän välittämistä sekä niihin liittyvää pelastustoimen, poliisin ja sosiaali- ja terveystoimen viranomaisen ja Rajavartiolaitoksen välittömiä toimenpiteitä edellyttävien tehtävien hoitamista yhteistyössä Hätäkeskuslaitoksen kanssa. Tämän mukaisesti jokainen 1 momentissa mainittu rekisterinpitäjä vastaisit myös hätäilmoituksista ja – tallenteista omien tehtävätietojensa osalta. Hätäkeskuslaitos toimisi tältä osin henkilötietojen käsittelijänä toimivaltaisen rekisterinpitäjän lukuun ottaessaan vastaan hätäilmoitukset, arvioidessaan ne ja välittäessään tehtävän toimivaltaiselle viranomaiselle näiden antamien ohjeiden perusteella.

Viranomaisen rekisterinpitoon kuuluvia tehtävätietoja ovat myös ne hätäilmoitukset, joissa tehtävä kuuluu kyseiselle toimialalle, mutta hätäilmoitusta ei toimialan ohjeistuksen mukaan välitetä viranomaiselle. Esimerkiksi ilmoitus, joka kuuluu poliisin tehtäviin, mutta ei vaadi akuuttia hälytystarvetta, on poliisille kuuluva tehtävätieto. Tällaiset tehtävät jaotellaan teknisesti N- ja H-tehtäviin. N-tehtävällä tarkoitetaan toimialalle kuuluvaa tehtävää, johon Hätäkeskuslaitoksen päivystystehtäviä hoitava virkamies on määritellyt kuuluvaksi toimialan tehtäviin, mutta toimialan antamiin ohjeisiin sisältyvien kriteerien mukaan päivystäjä voi jättää toimialan yksikön hälyttämättä. H-tehtävällä tarkoitetaan tehtävää, joka kuuluu tietyille toimialalle, mutta tehtävälle ei ole voitu määritellä tarkkaa tehtäväluokkaa.

H-tehtävä neuvontaa ja ohjaamista hätäkeskuksen saamien vihjetietojen ja puheluiden perusteella sekä Hätäkeskuslaitoksen tai toimialan tekemiä toimenpiteitä, joita ei ole tarkoitettukaan välitettäväksi toimialan yksiköille. Tällaisia ovat esimerkiksi hätäpaikannusta koskevat toimenpiteet ja tilastot, jotka liittyvät toimialaan. N- ja H-tehtävillä on merkitystä toimialan toimintaan ja siihen liittyvään oikeusturvaan ja vastuukysymysten selvittämiseen jälkikäteen. Tiedoilla voidaan selvittää, kuka on tehnyt toimenpiteen ja millä perusteella. Koska N- ja H-tehtävät liittyvät välittömästi toimialan tehtäviin, kuuluvat myös N- ja H-tehtäviä koskevat tiedot toimialan rekisterinpitoon.

Hätäkeskustoiminta sisältää usein moniviranomaistehtäviä, jolloin kaikki tehtävälle hälytetyt toimialat voivat olla esimerkiksi hätäpuhelutallenteen tai tehtävätietojen rekisterinpitäjiä. Tietojenluovutuspyynnöissä on kuitenkin huomioitava tiedon suojausintressit ja jokainen vastaa omalta osaltaan tietopyyntöihin. Tämä edellyttää keskustelua ja tarvittaessa sopimista viranomaisten välillä.

2.6 17 §. Hätäkeskustietojärjestelmään talletettavat tiedot

Luonnostellun 17 §:n 3 momentin mukaan pelastustoimen, poliisin ja sosiaali- ja terveystoimen viranomaisten ja Rajavartiolaitoksen olisi talletettava hätäkeskustietojärjestelmään 14 §:n 2 momentissa tarkoitettut suunnitelmat, ohjeet ja niiden sisältämät vaste-ehdotukset, jotka sisältävät pelastus-, poliisi- ja sosiaali- ja terveystoimen ja Rajavartiolaitoksen tehtäviä suorittaviin yksiköihin tai tahoihin liittyviä tietoja.

Säännöksen perusteluiden mukaan ”ei ole tarve säätää erikseen siitä, miten tiedot talletetaan tai siirretään hätäkeskustietojärjestelmässä”. Säännöksen tulisi mahdollistaa myös se, että suunnitelmat, ohjeet ja niiden sisältämät vaste-ehdotukset voi viranomaisen pyynnöstä tallentaa Hätäkeskuslaitos. Tällainen tilanne voi olla se, että viranomaisen ei itse teknisen ongelman takia voi tallentaa tietoja.

2.7 18 §. Henkilötietojen poistaminen hätäkeskustietojärjestelmästä

Luonnostellun 18 §:n 2 momentin mukaan henkilön omaan turvallisuuteen tai työturvallisuuteen liittyviä 17 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettuja henkilötietoja ei kuitenkaan poistettaisi, jos tietojen edelleen säilyttäminen on todettu tietojen käyttötarkoituksen kannalta tarpeelliseksi viiden vuoden kuluessa niiden tallentamisesta tai edellisestä tietojen tarpeellisuuden toteamisesta. Tietojen tarpeellisuuden toteamisesta olisi tehtävä merkintä.

Poistosäännön säilyttäminen entisellään on Poliisihallituksen käsityksen mukaan perusteltua. Tätä kuvaava käytännön esimerkki olisi sellainen, että rekisteröity, jolla on turvallisuuteen tai työturvallisuuteen liittyviä tietoja hätä-

keskustietojärjestelmässä, voidaan tuomita vapausrangaistukseen useammaksi vuodeksi. Tällöin tietojen säilytystä tulisi arvioida suhteessa siihen, kuinka pitkä rangaistus rekisteröidyllä on ja koska hän olisi vapautumassa. Jos tieto olisi käyttötarkoituksen kannalta edelleen tarpeellinen, tulisi se säilyttää, vaikka henkilö on vapautensa menettäneenä vankilassa, koska tiedot olisivat edelleen tarpeellisia henkilön vapautuessa.

2.8 19 §. Hätäkeskuslaitoksen tiedonsaantioikeus

Luonnostellun säännöksen mukaan Hätäkeskuslaitoksella ja sen henkilöstöön kuuluvalla olisi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tehtävän alkutoimenpiteiden tai työturvallisuuden varmistamiseksi taikka asianomaisen tehtävää hoitavan viranomaisen tai yksikön tukemiseksi tarpeellisia tietoja maksutta asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitulla tavalla kahta tarkoitusta varten. Nämä olisivat

- Hätäkeskuslaitokselle laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi
- hätäkeskustoiminnan varmistamiseksi.

Hätäkeskuslaitokselle laissa säädettyjen tehtävien suorittaminen on selkeä kokonaisuus. Tehtävät määriteltäisiin lain 4 §:ssä. Epäselväksi jää kuitenkin se, mitä tässä tarkoittaa hätäkeskustoiminnan varmistaminen ja miksi juuri sitä varten pitäisi pystyä käsittelemään henkilötietoja. Epäselväksi jää myös se, miten Hätäkeskuslaitos tai sen henkilöstöön kuuluva sen varmistaisi.

Säännös ei saisi mahdollistaa sitä, että yhdessä 4 §:n ja 12 §:n säännösten kanssa Hätäkeskuslaitos loisi varmistamista varten toimintoja, jotka eivät millään tavalla kuulu Hätäkeskuslaitoksen perustehtäviin. Varmistaminen ei voi tarkoittaa myöskään sellaisten tietojen saamista, jotka liittyvät toimivaltaisen viranomaisen tehtäviin. Tästä syystä tiedonsaantioikeus tulisi rajata koskemaan vain Hätäkeskuslaitoksen laissa säädettyjen tehtävän suorittamista, eikä myös hätäkeskustoiminnan varmistamiseksi.

2.9 20 §. Tiedonsaantioikeus hätäkeskustietojärjestelmästä

Poliisihallitus pitää perusteltuna, että säännöksessä luonnosteltu tiedonsaantioikeus toteutettaisiin maksuttomana.

Luonnostellun 20 §:n 3 momentissa ehdotettaisiin, että Hätäkeskuslaitoksella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä hätäkeskustietojär-

jestelmästä tietoja Hätaikeskuslaitoksen sisäistä laillisuusvalvontaa ja työnantajan työnjohdon ja valvonnan toteuttamista varten. Säännös on Poliisihallituksen käsityksen mukaan tarpeettoman laaja.

Jos tiedonsaantioikeus mahdollistettaisiin työnantajan direktio-oikeuden perusteella, tulisi tiedonsaannin olla tarkasti rajattua ja koskea vain tiettyä henkilöpiiriä. Tällöin Hätaikeskuslaitoksella olisi rajatulla henkilöpiirillä oikeus käsitellä järjestelmässä olevia tietoja, jotka ovat joko *tarpeellisia* tai *välttämättömiä* laillisuusvalvonnan tai direktio-oikeuden toteuttamista varten.

2.10 21 §. Tietojen luovuttaminen hätaikeskustietojärjestelmästä

Luonnostellun säännöksen 2 momentin mukaan Hätaikeskuslaitos, poliisi, pelastustoimi, sosiaali- ja terveystoimi sekä Rajavartiolaitos saisivat luovuttaa salassapitosäännösten estämättä tietoja toisilleen

- 1) laillisuusvalvonta-, analyysi-, suunnittelu- ja kehittämistoimintaa varten;
- 2) koulutustoimintaan, kuitenkin niin, että henkilötietoja ei voida yhdistää tiettyyn rekisteröityyn käyttämättä lisätietoja;
- 3) jos tiedon ilmaiseminen on yksittäistapauksessa välttämätön hengen tai terveyden suojaamiseksi, huomattavan ympäristö- tai omaisuusvahingon välttämiseksi tai on syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi.

Poliisihallitus pitää perusteltuna sitä, että tietoja voisi luovuttaa anonymisoina koulutustoimintaa varten. Tämä edistäisi eri toimialojen koulutustarpeiden toteuttamista.

Tietojen luovuttaminen laillisuusvalvonta-, analyysi-, suunnittelu- ja kehittämistehtäviä varten voi kuitenkin olla haastavampi toteuttaa. Säännöksessä näyttäisi olevan vaarana se, että tiedonsaantioikeus voi muodostua tarpeettoman laajaksi. Tiedonsaanti laillisuusvalvonta-, suunnittelu- ja kehittämistoimintaa varten voidaan jo sellaisenaan rajata koskemaan tietoja, joihin tiedonpyytjä itse liittyy (esim. ensihoidon tehtävä, joka liittyy poliisitehtävään). Tietoja ei näin ollen voiskaan luovuttaa tai pyytää muihin tehtäviin liittyen.

Sen sijaan analyysitoiminnassa tietopyyntö voisi koskea yleisemmin toisen toimialan tietoja, tehtävämääriä ja muita tilastoitavia tietokokonaisuuksia. Tätä ei voida pitää perusteltuna, jos viranomaisella ei ole itsellään mitään liityntää pyydettyihin tietoihin. Kyse olisi enemmän yleisöjulkisuuteen pohjautuvasta tietopyynnöstä.

Säännösluonnoksen 3 kohtana olisi tietojen luovuttaminen, jos tiedon ilmaiseminen on yksittäistapauksessa välttämätön hengen tai terveyden suojaamiseksi, huomattavan ympäristö- tai omaisuusvahingon välttämiseksi tai on

syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi. Säännös perustuisi osittain hallituksen esitykseen 333/2014 vp, jonka perusteella on säädetty lait 270—282/2015. Esityksellä lakeihin säädettiin viranomaisille ja muille toimijoille oikeus ilmoittaa oma-aloitteisesti poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot salassapitovelvollisuuden estämättä. Ilmoittamisoi-
keus on silloin, kun sanottuja tehtäviä hoitava on tehtävässään saanut tietoja olosuhteista, joiden perusteella hänellä on syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi.

Esimerkiksi potilaan oikeuksista ja asemasta annetun lain (785/1992) perustelujen osalta on esityksessä todettu, että terveydenhuollon ammattihenkilölle tai muulle terveydenhuollon toimintayksikössä työskentelevälle taikka sen tehtäviä suorittavalle henkilölle saattaa tehtäviensä hoitamisen kautta tulla tietoja, jotka saattavat eräissä tapauksissa olla tarpeellisia edellä tarkoitettun uhka-arvion tekemistä varten. Tämä lähtökohta ei tiettävästi eroaisi, jos Hätäkeskuslaitos tai muut viranomaiset saisivat näitä tietoja omassa hätäkeskustoiminnassaan. Tällöin tulisi yhtä lailla olla oikeus luovuttaa tietoja, jos se on hengen tai terveyden suojaamiseksi välttämätöntä taikka on syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi.

Poliisihallitus esittää vielä pohdittavaksi luonnoksen 17 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettujen tietojen luovuttamista hätäkeskustoimintaan osallistuvien viranomaisten kesken sekä myös muille viranomaisille, joiden toiminnan kannalta tiedot ovat välttämättömiä. Tällaisessa tiedon luovuttamisessa olisi kyse muusta kuin luonnostellun 21 §:n 2 momentin 3 kohdasta. Käytännössä kyse olisi niin henkilön oman turvallisuuden tai työturvallisuuden kannalta tarpeellisten tietojen luovuttamisesta esimerkiksi ensihoitopalvelun, pelastuslaitoksen tai Rajavartiolaitoksen käytettäväksi välttämättömyysperusteella näiden viranomaisten tehtävillä. Lisäksi myös Tullilla voi olla tarve näille tiedoille.

2.11 **22 §.** Henkilötietojen käsittely muuhun kuin niiden alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen

Luonnostellussa säännöksessä määriteltäisiin tietojen käyttö muuhun kuin niiden alkuperäiseen tarkoitukseen. Poliisihallitus korostaa, että viittaus Hätäkeskuslaitoksen käsittelemiin lain 16 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin ei tarkoita sellaisia tietoja, jotka kuuluvat toisen rekisterinpitäjän tietoihin.

2.12 **24 §.** Lokirekisteri

Poliisihallitus esittää, että tiedot lokirekisteristä olisi oikeus saada maksutta. Tämän vuoksi Poliisihallitus ehdottaa, että säännöstä muutettaisiin esimerkiksi näin:

Hätäkeskuslaitos toimii lokitietojen keräämisestä vastaavana viranomaisena julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain mukaisesti.

Pelastus-, poliisi- ja sosiaali- ja terveystieteiden viranomaisella ja Rajavartiolaitoksella on oikeus saada maksutta oman toimialansa lokitiedot toimialansa toiminnan seurantaan ja valvontaa varten.

2.13 **26 §.** Hälyttäminen

Asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen tai tehtävän välittämiseen tai hälyttämiseen käytettävistä teknisistä järjestelmistä tai menetelmistä. Lain 14 §:n 2 momentin mukaan hätäkeskustoimintaan osallistuvan viranomaisen tulisi antaa toimialaansa liittyvät tehtävien käsittelyä ja välittämistä ja muuta ilmoituksen tai tehtävän hoitamista koskevat ohjeet ja suunnitelmat Hätäkeskuslaitokselle.

Asetuksella ja viranomaisen ohjeilla on selvästi sama soveltamisala. Näistä viranomaisten ohjeet ovat huomattavasti yksityiskohtaisempia. Asetuksen antaminen on ehdollista (voidaan säätää). Siksi pitäisi varmistua siitä, että asetuksella ei säädettäisi sellaisesta, josta viranomainen on jo erikseen ohjeillaan ohjeistanut. Tällainen arkielämän esimerkki on puherobotin käyttäminen. Asetuksella ei pitäisi pakottaa viranomaisia ottamaan käyttöön menetelmiä, jotka eivät sovi viranomaisen toimintaan.

Poliisijohtaja

Sanna Heikinheimo

Poliisitarkastaja

Konsta Arvelin

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 20.01.2022 klo 16:17. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaimista.

Jakelu

Sisäministeriö

Lainsäädäntöneuvos Annika Parsons, sisäministeriö

Johtava asiantuntija Tanja Ulvinen, sisäministeriö

Tiedoksi

Poliisitarkastaja Marko Savolainen, Poliisihallitus

Erityisasiantuntija Suvi Pato-Oja, sisäministeriö